Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Ytterligare överväganden avseende rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet

(COM(2021) 742 final)

(yttrande på eget initiativ)

(2023/C 75/07)

Föredragande: **Juraj SIPKO**

Beslut av EESK:s plenarförsamling	22.3.2022
Rättslig grund	Artikel 52.2 i arbetsordningen
	Yttrande på eget initiativ
Ansvarig sektion	Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Antagande av sektionen	6.10.2022
Antagande vid plenarsessionen	27.10.2022
Plenarsession nr	573
Resultat av omröstningen	
(för/emot/nedlagda röster)	170/1/2//

1. **Slutsatser och rekommendationer**

1.1 EESK noterar att den nuvarande ekonomiska utvecklingen i euroområdet och EU i stort kännetecknas av en exceptionellt stor ekonomisk, geoekonomisk och politisk osäkerhet. Detta beror på två pågående systemchocker, nämligen den fortsatta förekomsten av covid-19 och Rysslands invasion av Ukraina. Det finns också en ny risk som hänger samman med fragmenteringen mellan sektorer inom internationell handel, betalningar, kapital och finansmarknader, inbegripet tillverkning, forskning och transport. Systemriskerna har lett till en enorm ökning av statsskulden och en ökning av inflationen. Att ta itu med klimatförändringarna förblir dock den största utmaningen för euroområdet och EU:s medlemsstater.

1.2 Kommittén erinrar om att kampen mot den fortsatta förekomsten av covid-19 långt ifrån är över. Därför bör alla väsentliga och systemiska åtgärder vidtas för att bekämpa sjukdomen, samtidigt som man förbereder sig för eventuella andra epidemier och pandemier. Vi betonar att den högsta avkastningen på investeringar finns inom hälso- och sjukvårdssektorn, vilket bekräftas av erfarenheterna från de senaste två åren.

1.3 EESK vill se ett slut på Rysslands aggression och kriget i Ukraina samt ett återställande av Ukrainas territoriella integritet. Detta kan skapa förutsättningar för motståndskraftig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt i länderna i euroområdet och i EU:s medlemsstater.

1.4 EESK följer noga de ytterst ogynnsamma inflationstendenserna, som främst beror på stigande priser på råvaror, livsmedel och energi, samt störningar i leveranskedjan. I denna situation är räntehöjningar inte ett särskilt effektivt verktyg. En alltför snäv penningpolitik kan också öka risken för recession och försena privata investeringar i energiomställningen, trots att behovet är akut. Vi rekommenderar därför att ECB genomför en lämplig proportionalitetsbedömning och omsorgsfullt analyserar bieffekterna av en åtstramad penningpolitik och dess konsekvenser för de långsiktiga prisstabilitetsmålen. Kommittén uppmuntrar dock Europeiska centralbanken att sänka kärninflationen utan att äventyra EU:s ekonomiska återhämtning. Med tanke på ovannämnda risker bör ECB gå varsamt fram när det gäller att normalisera penningpolitiken.

1.5 Med tanke på de kraftigt stigande energi- och livsmedelspriserna rekommenderar vi att de ekonomiska beslutsfattarna i medlemsstaterna inrättar ett fungerande och effektivt socialt skyddsnät för de mest utsatta befolkningsgrupperna, inklusive de mest drabbade delarna av medelklassen, så att ingen lämnas på efterkälken.

1.6 Vi är oroade över den pågående ökningen av statsskulden. Därför rekommenderar vi att åtgärder vidtas för att konsolidera de offentliga finanserna på medellång sikt. I syfte att fylla på de nationella budgetarna ser EESK utrymme för rättvis beskattning, kombinerat med en effektiv användning av offentliga medel.

1.7 Att aktivera den allmänna undantagsklausulen till följd av covid-19 var rätt beslut. Även om den har förlängts till 2023 kommer ytterligare en förlängning att behöva övervägas om systemriskerna kvarstår. Vi förväntar oss därför att kommissionen utan dröjsmål tar fram konkreta åtgärder för att reformera stabilitets- och tillväxtpakten.

1.8 Trots de framsteg som gjorts för att upprätta en finansiell union måste alla konkreta och systemiska åtgärder antas och genomföras med målet att fullborda bankunionen och kapitalmarknadsunionen. I detta syfte uppmanar vi de ansvariga organisationerna och de behöriga institutionerna att samarbeta för att skapa en finansiell union.

1.9 Fragmenteringen har negativa effekter. Kommittén pekar på instabiliteten på marknaden för statsobligationer inom euroområdet. Därför är det välkommet att Europeiska centralbanken den 15 juni 2022 tillkännagav att åtgärder ska utarbetas med målet att komma till rätta med fragmenteringen i euroområdet.

1.10 EESK stöder omställningen av euroområdets ekonomier. Samtidigt framhäver detta den existentiella risk som är förknippad med klimatförändringarna. Mot denna bakgrund, och trots den oförutsedda komplexa geoekonomiska utvecklingen, rekommenderas en övergång till förnybara energikällor och användning av de finansiella resurser som finns tillgängliga inom ramen för återhämtningsplanen samt andra finansiella resurser, däribland finansiering från den privata sektorn.

1.11 Precis som andra EU-länder står euroländerna för närvarande inför systemchocker, risker och hot. Med tanke på den kritiska period som mänskligheten befinner sig i uppmanar vi därför alla länder och behöriga internationella institutioner att samarbeta för att ta itu med de tidigare aldrig skådade systemchocker, risker och hot som världen för närvarande står inför. Att skjuta upp antagandet och genomförandet av åtgärder kan få långtgående konsekvenser, inte bara i form av materiella förluster, utan även – och framför allt – för människors liv.

2. **Bakgrund och sammanhang**

2.1 För närvarande är två veritabla systemchocker aktuella, nämligen covid-19 och Rysslands invasion av Ukraina, och tillsammans med den efterföljande geoekonomiska fragmenteringen har detta lett till utbredd osäkerhet. Dessutom har stigande priser på råvaror och livsmedel lett till betydande socioekonomiska risker i både euroområdet och EU som helhet. Mot bakgrund av det existentiella hot som klimatförändringarna utgör är omställningen till en grön ekonomi en av de största utmaningarna för euroområdet och EU:s medlemsstater.

2.2 Dagens ekonomiska utveckling åtföljs av oöverträffade veritabla externa chocker i euroländerna. Mot bakgrund av de underliggande makroekonomiska indikatorerna kan denna utveckling därför inte betraktas som stabil. Dessutom står vissa specifika medlemsstater i euroområdet inför långvariga strukturella utmaningar på vägen mot att bygga upp hållbara, motståndskraftiga och inkluderande ekonomier.

2.3 Före dessa två systemchocker var inflationen relativt låg i nästan alla medlemsstater i euroområdet. En relativt lägre inflationstakt noterades redan innan klimatkrisen bröt ut, och vissa euroländer upplevde till och med deflation. Rådande inflationsutveckling kräver omfattande användning av ECB:s verktygslåda. För närvarande är inflationen ett av de största hoten mot en hållbar, motståndskraftig och inkluderande ekonomisk tillväxt i euroområdet. Att minska och stabilisera inflationen och hålla den inom inflationsmålet, dvs. under 2 %, kan inte uppnås utan lämplig omläggning av Europeiska centralbankens penningpolitik. I detta sammanhang har Europeiska centralbankens råd vidtagit de åtgärder som krävs för att fullgöra bankens mandat att eftersträva prisstabilitet och skydda den finansiella stabiliteten. Det är viktigt att ECB den närmaste tiden går varsamt fram när det gäller att normalisera penningpolitiken.

2.4 Inflationen är den högsta sedan inrättandet av den europeiska monetära unionen. Det beror på en rad faktorer som gradvis har lett till stigande inflationstakt även under den galopperande globala covid-19-krisen. Den pågående ekonomiska återhämtningen i euroområdet har ytterligare förvärrat denna negativa trend till följd av det minskade utbudet. Rysslands

invasion av Ukraina har också bidragit till högre priser. Det är befogat att fråga sig i vilken utsträckning Europeiska centralbankens penningpolitik, med hjälp av alla tillgängliga instrument som står till dess förfogande, kan bromsa inflationstillväxten och gradvis få den att återgå till och hålla den inom det uttalade inflationsmålet utan att äventyra den gemensamma valutans stabilitet och den ekonomiska återhämtningen från covid-19-krisen.

2.5 Som det kunde konstateras under hösten 2021 är den nuvarande inflationstrenden varken tillfällig eller kortsiktig, och är ett tecken på utbredd osäkerhet. Under andra halvåret i fjol berodde prisökningarna främst på energipriserna, störningar i leveranskedjorna, en ovanligt kraftig ökning av råvarupriserna och högre transportkostnader. Med tanke på att orsakerna till de nuvarande prisökningarna är komplexa kommer penningpolitiken inte i sig att kunna begränsa inflationen. Det krävs en diversifiering av energiimporten och följaktligen ett minskat beroende av leveranser från Ryssland. Diversifiering ger också euroområdets medlemsstater en historisk möjlighet att inleda brådskande strukturreformer (t.ex. administrativa reformer, reformer av rättsväsendet och reformer som syftar till att stärka rättsstatsprincipen) och minska importberoendet av traditionella energiinsatsvaror. Det behövs dessutom marknadsinterventioner för att kontrollera den rådande prisvolatiliteten på energimarknaden. I detta sammanhang välkomnar EESK kommissionens förslag om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna.

2.6 Samtidigt finns det belägg för att många företag har kunnat öka sina vinster per enhet trots stigande energipriser. Europeiska centralbankens analys visar att vinsterna har varit en viktig bidragande faktor till den totala inhemska inflationen, eftersom företagen har övervältrat högre kostnader och skyddat och ökat vinstmarginalerna. Marknadsinterventioner inom energisektorn kan dessutom hämma prisökningarna.

2.7 De nuvarande prisökningarna är främst kopplade till utbudet. Denna trend inverkar negativt på euroområdets konkurrenskraft, leder till högre kostnader och pressar upp lönerna i tider av ekonomisk nedgång. Om detta negativa mönster fortsätter skulle det kunna leda till stagflation (även om det för närvarande inte förekommer i euroområdet som helhet). Senast noterades stagflation för nästan 40 år sedan. Det kan inte uteslutas att en oönskad stagflation inträffar ifall de externa systemchockerna fortgår. Å andra sidan pekar EESK på möjliga negativa effekter på efterfrågan om låg- och medelinkomsttagare drabbas av reallöneförluster.

2.8 Under 2021 sågs en relativt gynnsam trend i den ekonomiska tillväxten i euroområdets medlemsstater, utan förväntningar på en kraftig avmattning i investerings- och handelsflödena till följd av utbredd ekonomisk osäkerhet. Den globala covid-19-krisen kan komma att vidga klyftan i den ekonomiska tillväxten i euroområdet om inte strukturreformer antas och genomförs. Denna trend i riktning mot fördjupade skillnader kan ha stor inverkan på konvergensen och förvärra denna negativa utveckling i medlemsstaterna i euroområdet.

2.9 På kort sikt är utsikterna till potentiell investeringstillväxt knappast uppmuntrande. De instrument som antagits för återhämtningen efter covid-19 (faciliteten för återhämtning och resiliens) har i viss mån tappat farten till följd av den investeringsosäkerhet som orsakats av kriget i Ukraina. Det är därför viktigt att de enskilda ekonomierna kan hantera de fortsatta störningarna i handels- och investeringsflödena och den fortsatta osäkerheten i den globala ekonomin, men främst den stora osäkerheten i euroområdets medlemsstater.

2.10 Den ekonomiska avmattningen beror också på betydande höjningar av energipriserna för hushållen. Vissa medlemsstater har vidtagit åtgärder för att ta itu med prisökningarna i form av subventioner, omläggning av mervärdesskatten (inklusive ytterligare sociala avgifter) och sociala energitaxor för hushållen med de lägsta inkomsterna. Det är därför på sin plats att ompröva den effektiva energianvändningen i hushållen och ändra vanorna när det gäller energikonsumtion. Stigande energipriser har lett till ett gradvis undanträngande av andra produkter från konsumentkorgen, för vilka efterfrågan nu har minskat. Dessutom leder högre energipriser för hushållen till en förändring i hushållens konsumtionsmönster och en betydande minskning av konsumtionen av vissa konsumtionsvaror. Energi är dock en basvara och kan endast reduceras i begränsad utsträckning, vilket innebär att i synnerhet fattigare hushåll kommer att drabbas av dessa prishöjningar.

2.11 Covid-19 har haft en mycket negativ inverkan på de offentliga finanserna i euroområdets medlemsstater. Stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul aktiverades i mars 2020 för att hantera covid-19-krisen. Den tillfälliga ramen för statligt stöd inrättades också, vilket gjorde det möjligt att i stor skala använda skatteincitament för att stödja företagssektorn men också för att upprätthålla den sociala stabiliteten.

2.12 De finanspolitiska åtgärderna och produktionsnedgången har lett till en betydande ökning av den offentliga skuldkvoten, särskilt i vissa medlemsstater med hög skuldsättning. Det är av yttersta vikt att fortsätta att säkerställa en hållbar offentlig skuldsättning genom en gradvis minskning av statsskulden. Med tanke på att energipriserna kommer att fortsätta att ligga kvar på en hög nivå på medellång sikt kommer det att krävas en översyn av marknads- och prissättningsmekanismerna, tillsammans med ytterligare finanspolitiska stödåtgärder, för att stödja de hushåll och företag som påverkas mest av energiprisökningarna.

2.13 Ökade utgifter för säkerhet och andra kritiska prioriteringar kan leda till en tillfällig försämring av euroområdets ekonomiska ställning i världsekonomin. Därmed står medlemsstaterna i euroområdet inför den stora utmaningen att gå mot en hållbar ekonomisk tillväxt och upprätthålla euroområdets andel i förhållande till andra globala konkurrenter, med hjälp av alla tillgängliga verktyg i kombination med effektiv individuell politik, inbegripet diplomatiska verktyg.

2.14 På senare tid har eurons växelkurs sjunkit gentemot US-dollarn till följd av en negativ geopolitisk utveckling, en nedgång som började i maj 2021. Deprecieringen av euron, som är den näst största reservvalutan, beror främst på de olika penningpolitiska åtgärder som vidtas av Europeiska centralbanken och Federal Reserve System (FED).

2.15 På grundval av ovanstående analyser har kommissionen lagt fram sin ekonomiska prognos (juli 2022), som i hög grad tar intryck av händelserna i Ukraina. Enligt prognosen förmodas den ekonomiska tillväxten i år komma att uppgå till 2,7 % i EU:s medlemsstater och 2,6 % i euroområdet, för att nästa år sjunka till 1,5 % respektive 1,4 % enligt kommissionens beräkningar. Den genomsnittliga inflationstakten beräknas uppgå till 7,6 % i EU och 7,6 % i euroområdet i år, medan inflationen nästa år förväntas sjunka till 4,6 % respektive 4 %.

3. **Allmänna kommentarer**

3.1 EESK betonar att den ekonomiska utvecklingen på kort och även medellång sikt i länderna i euroområdet är starkt påverkad av återverkningarna av Rysslands invasion av Ukraina, ett förhållande som kan förvärras. Denna negativa utveckling är systemisk och liknar inte något som vi upplevt sedan andra världskriget. Det är därför mycket svårt att jämföra den med andra chocker som historiskt sett har haft en negativ inverkan på den ekonomiska utvecklingen i euroområdet. Under alla omständigheter råder en mycket utbredd osäkerhet, vilket gör det svårare att sia om den framtida utvecklingen.

3.2 Kommittén påpekar att utvecklingen hos de underliggande makroekonomiska och mikroekonomiska indikatorerna i euroländerna inte är uppmuntrande. Osäkerheten är exceptionellt hög. Det finns framför allt ett antal okända variabler som kan komma att påverka den redan extremt utbredda osäkerheten som främst är av geopolitisk och ekonomisk karaktär.

3.3 Vi anser att inflationstrenden utgör en stor risk för de socioekonomiska framstegen i euroländerna. Den nuvarande inflationsrisken är främst kopplad till försörjning och störningar i värdekedjorna. Händelserna i Ukraina har vid sidan av åtgärder för att begränsa spridningen av covid-19 lett till förändringar avseende utbudet, särskilt när det gäller energiinsatsvaror, inbegripet råvarupriser.

3.4 Rådande inflationsutveckling kräver att ECB:s verktygslåda används i stor omfattning för att prisstabilitet genom en ackommoderande penningpolitik ska kunna uppnås. ECB bör gå varsamt fram när det gäller att normalisera penningpolitiken. Dessutom förväntas penningpolitiken även i fortsättningen stödja den ekonomiska politiken i euroländerna.

3.5 Vi betonar att risken för inflation inte har begränsats i medlemsstaterna och att försöken att undanröja den är halvdana. Med tanke på den fortsatt ogynnsamma inflationstrenden och dess inverkan på hushållen, tillsammans med förändrad konkurrenskraft, uppmanar vi alla behöriga och ansvariga institutioner att anta och genomföra samtliga brådskande åtgärder i syfte att motverka de negativa prischockerna. Samtidigt måste turbulens på marknaden för statsobligationer i euroområdet förhindras ([1]).

3.6 EESK välkomnar offentliggörandet av REPowerEU-programmet. Vi förutsätter att detta program kommer att bidra till ett gradvis minskat beroendet av energitillförsel från Ryska federationen. Det ger också möjlighet att gradvis eliminera de största kostnadsriskerna, som utgör ett stort hot mot prisstabiliteten i euroländerna.

3.7 Vi förväntar oss att REPowerEU ska bidra till ytterligare två viktiga aspekter: (i) Att REPowerEU stimulerar fler investeringar i utvalda sektorer och områden, och därmed förverkligar en idé som lades fram redan innan Ryssland invaderade Ukraina. Grundtanken är att detta år ska kännetecknas av ökade investeringar, särskilt på utvalda områden av allmänt intresse. (ii) Att REPowerEU i hög grad också ska bidra till de viktigaste strukturella förändringar som den nuvarande generationen står inför och därmed uppfylla de centrala målen att göra euroområdets ekonomier mer konkurrenskraftiga, hållbara och motståndskraftiga, i syfte att uppnå de överordnade målen i den gröna given.

3.8 EESK övervakar noga hur investeringarna egentligen omfördelas jämfört med de ursprungliga investeringsplanerna. Investeringstillväxten kan förväntas bli lägre i sektorer som är kopplade till EU-ländernas energiomställning och genomförande av prioriteringarna i den gröna given. Det är oklart vilka utsikterna kommer att vara inom sektorer och områden som inte är direkt kopplade till varandra. Mot denna bakgrund kommer det att vara viktigt att följa utvecklingen av små och medelstora företag inom traditionella ekonomiska sektorer (som inte är strategiskt nödvändiga eller eftersträvar spetskompetens i världsklass) i syfte att utnyttja de potentiella möjligheter som enskilda regioner erbjuder dem.

3.9 Vi stöder helhjärtat att vederbörlig hänsyn tas inte bara till uppfyllandet av aktuella kritiska prioriteringar utan också till att säkerställa enhetliga innovationsresultat i alla regioner, euroområdet och EU som helhet. Att underskatta detta mål kan leda till att regionerna i euroområdet och EU:s medlemsstater glider ifrån varandra.

3.10 Kommittén välkomnar möjligheten till starkare konvergens tack vare tillväxten i de tidigare mindre utvecklade medlemsstaterna i euroområdet, som i ett längre tidsperspektiv har ökat i en snabbare takt än genomsnittet i euroområdet. I detta sammanhang bör det noteras att covid-19 och det pågående kriget i Ukraina kan leda till en fördjupad divergens i euroområdets medlemsstater, vilket inte bidrar till att förverkliga de grundläggande idéer som anges i Maastrichtfördraget.

3.11 Vi välkomnar och stöder den aktuella debatten om utformningen av den nya institutionella ramen för de offentliga finanserna i EU:s medlemsstater. I detta sammanhang påpekar kommittén att en uppdatering av stabilitets- och tillväxtpaktens finanspolitiska regler framför allt är motiverad av att den finansiella hållbarheten måste bringas i samklang med de uppenbara offentliga investeringsbehoven.

3.12 Vi anser att det finns utrymme för ömsesidig samordning och kopplingar mellan olika typer av politiska åtgärder som syftar till att säkerställa en hållbar offentlig skuldsättning. I motiverade fall finns det dessutom ett behov av att stödja finanspolitiska strategier i linje med en medelfristig strategi för finanspolitiska korrigeringar inriktade på återhämtning och resiliens. Kommittén förväntar sig realistiska och genomförbara lösningar som utmynnar i en plattform för offentliga finanser, som bör genomföras utan dröjsmål.

3.13 Med tanke på att de offentliga budgetarna är ansträngda till följd av covid-19-krisen måste ytterligare kompensationsåtgärder med målet att hjälpa hushåll och företag att hantera energikrisen vara målinriktade och verkningsfulla. Vi förstår och respekterar med fog skälen till att värna de säkerhetsrelaterade, humanitära och sociala behoven i nuläget, samt även de effekter detta får på de nationella budgetarna i euroområdet. I detta sammanhang välkomnar vi kommissionens beslut att förlänga tillämpningsperioden för undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten, och uppmanar kommissionen att så snart som möjligt lägga fram konkreta reformförslag för den.

([1]) Vi ser därför positivt på ECB:s tillkännagivande av den 15 juni 2022 att man avser att ta fram ett instrument för att bekämpa fragmenteringen i euroområdet.

3.14 Kommittén har upprepade gånger påpekat att det liksom tidigare, men i ännu högre grad i dag, krävs större insatser för att stärka euroområdets ställning på det internationella planet. För närvarande står ekonomierna i euroområdet inför nya utmaningar kopplade till övergripande säkerhetsrisker och strukturförändringar. Dessutom kan den ekonomiska och politiska utvecklingen komma att påverka eurons ställning i det internationella monetära systemet och betalningssystemet. Ett slut på den ryska aggressionen och kriget i Ukraina jämte ett återställande av Ukrainas territoriella integritet kan leda till ett uppsving för världsekonomin och till en starkare ekonomi i euroområdet.

4. **Särskilda kommentarer**

4.1 Mot bakgrund av den rådande situationen med utbredd geopolitisk och ekonomisk osäkerhet, som är kopplad till riskerna för stigande inflation och växande offentlig skuldsättning, är kommittén övertygad om att det framöver är viktigt att fokusera på rätt prioriteringar när man utnyttjar medel från faciliteten för återhämtning och resiliens, i syfte att säkerställa relativ socioekonomisk stabilitet i euroområdets medlemsstater. Detta instrument gör det möjligt för EU:s medlemsstater att gemensamt emittera obligationer på kapitalmarknaderna och har hittills varit mycket effektivt. Vi ställer oss därför mycket positiva till att det används konkret även i framtiden. Därför ser vi möjligheter att använda faciliteten för återhämtning och resiliens även efter 2026.

4.2 EESK betonar att Rysslands pågående invasion av Ukraina kan komma att leda till oönskad recession, och till och med stagflation, i vissa euroländer. Därför behövs det nu mer än någonsin en noggrann övervakning av denna negativa utveckling och förebyggande åtgärder för att hantera den.

4.3 Arbetslöshetsgraden och utvecklingen på arbetsmarknaden tyder på relativ stabilitet. Samtidigt pekar kommittén på de förhållandevis stora skillnaderna mellan de nationella arbetslöshetssiffrorna jämfört med perioden före 2008. Den strukturella arbetslösheten är utbredd i vissa medlemsstater i euroområdet, jämte bristen på kvalificerad arbetskraft. Det är denna relativa brist på högkvalificerad arbetskraft som inskränker möjligheterna till ökad konkurrenskraft inom vissa sektorer och områden. I detta sammanhang noterar EESK att det fortfarande finns tillräckligt, men ännu outnyttjat, utrymme för kompetenshöjning och omskolning i euroområdets medlemsstater och inom EU som helhet.

4.4 Kommittén är mycket oroad över de negativa tendenserna när det gäller ojämlikhet och den ökande fattigdomen i euroområdets medlemsstater och i EU i stort. Denna ojämlikhet, i ordets vidaste bemärkelse, är i stor utsträckning också ett arv efter den globala finanskrisen. Covid-19 har ytterligare förvärrat denna negativa trend. Stigande energi- och livsmedelspriser drabbar för närvarande de mest utsatta befolkningsgrupperna samt låg- och medelinkomsthushåll. Vi uppmanar därför med kraft alla behöriga institutioner att inrätta ett socialt skyddsnät som är verkningsfullt och inte lämnar någon på efterkälken.

4.5 Vi vill än en gång fästa uppmärksamheten på den tänkbara och oförutsägbara utvecklingen av ytterligare mutationer, pandemier och epidemier. Uppkomsten och den snabba spridningen av covid-19 visade att hälso- och sjukvårdssektorn i stor utsträckning var oförberedd på pandemin. En bättre beredskap, men framför allt en mer ansvarsfull politik från alla behöriga organs och institutioners sida på detta område, är därför absolut nödvändig. Såsom utvecklingen under de senaste två åren har visat noterar vi att den största avkastningen på investeringar finns inom hälso- och sjukvård samt förebyggande åtgärder.

4.6 Beslutet att stödja tillhandahållandet av ytterligare likviditet sedan covid-19-utbrottet har visat sig vara riktigt. Med tanke på att vissa specifika verksamheter stannade av kommer det nu att bli nödvändigt att fokusera på att säkerställa solvensen för vissa företag. Ytterligare likviditet kommer också att behövas för att stödja tillväxten efter pandemin. Vi anser därför att det är mycket viktigt att gå vidare med inrättandet av kapitalmarknadsunionen och bankunionen.

4.7 EESK påpekar att det pågår en splittringsprocess i världsekonomin. Rysslands invasion av Ukraina har lett till fragmentering av internationell handel, internationella betalningar, internationella valutaförbindelser och finansiella förbindelser, internationella transporter, internationell vetenskap och forskning, globala värdekedjor och även andra områden. Dessa förvecklingar har haft en mycket negativ inverkan på den socioekonomiska utvecklingen i euroländerna.

4.8 Vi noterar att den rådande utbredda ekonomiska och geoekonomiska osäkerheten, tillsammans med höga risker, är den mest komplexa situationen i hela det europeiska integrationsprojektets historia. Med tanke på hur oförutsägbar den framtida socioekonomiska utvecklingen är finns det ett stort behov av att de behöriga institutionerna antar och genomför en lång rad åtgärder för att minska och eliminera externa chocker för ekonomierna i euroområdets medlemsstater.

Bryssel den 27 oktober 2022.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs ordförande